

A kemsei talpas templom (Csikesz Sándor, kiscsány-oszrói ref. lelkész írása)

Képek a régi kazettákról, mellvédről...

Ez a templom csak volt. Most épül a helyére az új! A százhatvankét lelkes kis ekklézsia elhatározta, hogy új templomot épít. Református anyaszentegyházunk őt is körülöleli szerető karjaival. Hálás szeretettel a 162 lélek is megteszi a legnagyobbat, amit bír: templomot épít, virágot hímez az egyház ezerékeségű palástjára. A kicsi selyembogár álma ez, mikor csillogó selymet sző a királynő fátylához.

A kemsei templomról egy-két évtized óta el lehetett mondani: „páratlan a maga nemében”. **Ez maradt meg napjainkig** „utolsó Mohikán”-nak **a baranyai „ormánsági talpas templomokból”**. Valamikor majd mind ilyen volt. A szép **kőtemplomokat lehordatta a török** 20-30 kilométer messzeségből is. A megszentelt köveket kézről kézre adták az útvonalon lépésnyire felállított emberek. Hej! „Düledék vára Szigetnek”. Siklósnak, Nagyharsánynak! De sok kis templomot megemésztettek falaid! – **Épített háta hú ormánsági nép, ez az avar-besenyő maradék, fatemplomokat**, a maga módja szerint. Fundamentom nélkül hatalmas talpgerendákba állítottak oszlopfákat és kötő-támasztó-pilléereket. Oldalát sövényvel „rekesztették”, szép „fecskerakással” bemározták, üde fehérre kimeszelték. Belül a mennyet deszkái egyforma nagy mezőkre osztva és szépen kipingálva. Minden kockát más-más háznép festetett, s áhítattal szegezte szeméit az „övére”.

• **És milyen festmények!! Lám, a kemsei is. Egy virágerdő a mennyezet.** A szép piros, fehér, sárga, halavány hajnalszín rózsák közt a hetyke tulipán, szelíd liliom, busongó gyögyvirág, kíváncsi írisz, szomorú rozsmaring. De „képes ábrázatok” is vannak, falusi piktor „írta” azokat. Ott a Noé galambja: piros a csőre, fehér a tolla, zöld az olajág. Három mezőt is betöltenek e XXIII. zsoltár hangszerei: czitera, síp, trombita, lant. Ott a fűzfára akasztott hegedű, emiatt a szegény duda. Ott a Péter kakasa, itt a csendes, komoly „eszterág”. Vadkacsa húzódik meg itt, „szép híves patakra” vágat amott a a szomjazó szarvas. A páskabarány nyugszik nagy szelidséggel aa kárpit alatt, másutt a Jób „Leviahánja”, a tengeri szörny dúl-fúl a habokon. Ott a rozmarinnal tűzdelt elme: a szerelem jelképe, itta kócsagtoll, szép darutolla, lengő árvalányhaj, csak a pörge kalap hiányzik mellőle...

Hát még a karzat. Még az Úrasztala is odapingálva egyszerű helyekkel.

A tarka-barka színárnyalat, hozzá festői szöttesek, a remek népviselet...mesterei hatásuk. A Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya e sorok íróját kérte fel részletesen jelentéstételre s ennek alapján a mennyezetet, karzatot, szószéket, Mózes széket, Úrasztalát meg is vette 400 koronáért.

Ott voltunk a bontásnál is. Temetik az édesanyát; összejönnek a fiak még egyszer búcsúzni. Künn a mezőn ép a „munka dandárja”, de azért szorongásig megtelt a templom. Könnyek

perdültek le az arczokról. Elbomlik a templom, ahonnan temették az ősoket. Csak az vigasztal, hogy feltámad dicsőbb alakban!

Harsogva zendül az ének! Zsoltáros nép a mi fajunk. Egy énekes, öreg, mint az ősz Simeon, maga szerzette éneket énekel. Szavai egyszerűek, keresetlenek, mint maga az ember! És mégis könny szökik szemünkbe diktált sorai nyomán:

Enyészetnek indult hajlékod,

Mennyei édes, jó Atyánk,

Akaratunkat is jól tudod,

Csak irgalommal légy hozzánk!

Újat építhessünk,

Melybe dicsérhessük

Szent Felségedet!

Segíts munkáinkba,

Feltett szándékinkba,

Szent legyen neved!

Százhatvankét lélek épít templomot! Hogy lehet ez?! Úgy, hogy mindannyit az a lélek hatja át, a mi az énekes öreget – ide írom a nevét is – **Vejtí Józsefet**. Dicső lélek a magyar lélek! Nem igaz, hogy nem lelkesedik a szépért, nemesért. A magyar nótafa nemcsak „virágéneket” terem, hajt bánatos szomorúfűzágat, tiszta, hófehér liliomot is. Ím öreg Vejtí József, az ezer gondú, veritékes „pógár”, istenes rigmust zendít a XXXIII. zsoltár dallamára...!

Aztán csákány szakadt az utolsó talpas templomra. Leveszik ajtaját. Így nyílik meg a halott szív ajtaja is. Kis ablakai, jaj, de kicsinyek! Elég rés azért bepillantani az örökkévalóságra. A ház kősziklán nem épült, fundamentuma nincs!...Talpgerendái „fövenyen nyújtózkodtak! Építőit lehet-e hasonlítani azért a „bolond ember” – hez? Oh, nem! Bizonyára nem! Hisz nemcsak hallották, de meg is tartották az Úr beszédeit.

A gyengeségben is van erő! Hej! Az „ártikuláris világ”, a „néma szenvedés kora” eleget beszélhet erről! **Míg a kőtemplomokat sorba bezárták, a fatemplomokkal nem tudtak mit kezdeni. Hisz mire ki-kijött a nemes vármegye, nem talált templomot: ott hevert az a pajták zugában, szétszedve.** S talán még ki sem ért az „urakkal” a forspontos gebe a falu határa czuppogó sarából: fűrge kezek újra összerótták az Isten hajlékát s tornyára tették a csillagot, azt a „bujdosó csillagot!”

Akkor még az oldala is sövény volt, fapalánk. A tapasztást, rekesztést a „kalapos király” engedti meg. Nagycsánynak e helytartótanácsa. De azt is csak módjával! Mert minden kálvinista templom a magyar érzés melengető fészke. A jó mindszentiek s czinderibogádiak odapingálták karzatuk

oldalára a magyar címert is, a koronát is ennek a jeléül. Ezt új templomukba is áthozták. Csak mint jó kálvinistákhoz illik – kihagyták a piktórral...a kettős keresztet és a korona keresztjét...

De a fundamentom nélküli ház mégse kerülheti el az árvizet! Megmondta azt az Úr Jézus: „...és ömlött az eső és eljött az árvíz, és fűjtak a szelek és bele ütköztek abba a házba...” /Máté VII.27./

A múlt század elején kirohant a szőke Dráva, felbőszült az Okor vize, ez a fekete hajú, csacska leánya: **felkapták, hullámaik tetejére a palkonyai fatemplomot, meg sem álltak vele a temető nagy nyárfájáig. Ott akadt meg. Onnan csákyázták vissza a hullámok hátán.** A szaporcaiak is átköltöztek az árvízből a templom mellé, öntvén nagy emésztő féltékenységet a térségek „társasági” szívébe. Hogyisne?!Eddig középütt volt a mezőn a két falu közt a templom! Most meg azok közelebb jutottak hozzá!...

A mi falunk temploma meg árván állott az okorparti kis halmocskán. Elszökött mellőle a falu az árvizek miatt! **Bizony ősszel-tavasszal félórai „evezősverseny” előzte meg a prédikációt! Mikor már a templomot is el akarta vinni a víz, kimacskázták. Nyár szárazában, tikkasztó hevében, a budai zsinat idején „amerikai” ötletük támadt: elvitték a faluba a templomot! Még pedig egészben! A falu összes lovait, ökreit elébe fogták s hengeres fatörzseket rakva a jókora templom alá, úgy húzták le a völgybe, fel a dombra...**

De ki tudná elbeszélni a „talpas templomok” történetét. Most már nincs belőlük hírvivő sem. A legkisebb élt legtávolabb. Az is kimúlt. Történetét leltározza majd a történelem, ékességeit megőrzi a múzeum, emlékét az élők!

Miért nincs nekünk egyháztörténeti múzeumunk?! Bibliánkat más nép nyomtatja, diákjainkat külföld neveli, egyházunk az állam kosztosa, még relikviánkat is más gyűjti?!

Hej! Ha a nagy gyülekezetek is aránylagosan hordoznának akkora terhet, mint a kis Kemse!...

Csak hogy nekik sohasem volt fatemplomuk!

Csikesz Sándor,
kiscsány-oszrói ref. lelkész
Forrás: Dani Lajos gyűjtése

https://ormansagihistoria.blog.hu/2018/11/06/a_kemsei_talpas_templom